

MARIA ŚMIECHOWSKA

ZNAKOWANIE PRODUKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH

LABELLING FOOD PRODUCTS

Zakład Chemii, Ekologii i Towaroznawstwa Żywności
Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego
kierownik: dr hab. Maria Śmiechowska

Celem pracy było przedstawienie obowiązujących zasad znakowania i etykietowania produktów spożywczych. Zmiany w systemie znakowania żywności zostały spowodowane ustanowieniem nowych regulacji, które miały na względzie ochronę interesów konsumenta przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. W pracy zwrócono szczególną uwagę na informacje żywieniowe i zdrowotne jak również znakowanie wartością odżywczą.

Zadaniem znakowania żywności jest przede wszystkim ochrona interesów konsumenta, w tym jego życia i zdrowia. Znakowanie odgrywa również rolę w handlu żywnością i jest źródłem informacji tak dla konsumenta jak i dla pozostałych uczestników łańcucha logistycznego. Znaki mogą być umieszczane bezpośrednio na opakowaniu produktu żywnościowego lub na etykiecie. Znakowanie stanowi element zapewnienia bezpieczeństwa produktu żywnościowego, na którą składa się jakość zdrowotna, wartość odżywcza i sensoryczna.

PRZEPISY OGÓLNE DOTYCZĄCE ZNAKOWANIA ŻYWNOŚCI

Podstawowym aktem prawnym regulującym znakowanie żywności jest Ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia [12]. Zgodnie z tą ustawą oznakowanie środka spożywczego obejmuje wszelkie informacje w postaci napisów i innych oznaczeń, w tym znaki towarowe, nazwy handlowe, elementy graficzne i symbole, dotyczące środka spożywczego i umieszczone na opakowaniu, etykiecie, obwolucie, ulotce, zawieszce oraz w dokumentach, które są dołączone do tego środka spożywczego lub odnoszą się do niego.

Ustawa określa jakie są zadania prawidłowego znakowania, wymienia jakie elementy oznakowania muszą się znaleźć na opakowaniu lub etykiecie (tab. I).

W celu uniknięcia fałszywych informacji lub ich braku niezbędne jest wprowadzenie przez organy państwowe odpowiednich przepisów, regulujących treści umieszczane na opakowaniach – czyli znakowanie żywności. Informacje te mogą mieć postać słów, liczb, znaków

firmowych, obrazków, rysunków lub symboli i dotyczyć aspektów handlowych, terminów ważności i sposobu przygotowania do spożycia oraz wartości odżywczej. Znakowanie to nie może wprowadzać konsumenta w błąd, a każda deklaracja, którą producent umieszcza na opakowaniu musi być zweryfikowana i zaakceptowana przez odpowiednie organy nadzoru [4].

Można wyróżnić trzy grupy informacji o znaczeniu żywieniowym: informacja żywieniowa, oświadczenie żywieniowe, oświadczenie zdrowotne. Informacja żywieniowa (ang. nutrition labelling) zawiera dane dotyczące składników odżywczych w produkcie, ich ilości i rodzaju, a także wartości energetycznej całego produktu.

Tabela I. Obligatoryjne i dodatkowe informacje umieszczane na produktach żywnościowych

Table I. Required and additional information labeled on food products

Lp. No.	Informacja na opakowaniu / Label information	Status informacji / Information status
1.	Nazwa produktu / Product name	Obowiązkowo / Obligatory
2.	Nazwa i adres producenta / Producer's name and address	Obowiązkowo / Obligatory
3.	Lista składników / Ingredients	Obowiązkowo / Obligatory
4.	Masa netto produktu / Net mass	Obowiązkowo / Obligatory
5.	Data minimalnej trwałości / Best before indication	Obowiązkowo / Obligatory
6.	Zawartość składników odżywczych w 100 g produktu / Nutrient contents in 100 g product	Obowiązkowo / Obligatory
7.	Obecność dozwolonych substancji dodatkowych lub innych dodatków / Allowed additives	Obowiązkowo / Obligatory
8.	Sposób użycia / Usage	Obowiązkowo, jeśli jego brak może spowodować niewłaściwe postępowanie / Obligatory if absence of information could lead to misuse
9.	Nazwa kraju pochodzenia dla produktów importowanych / Country of origin of imported products	Obowiązkowo / Obligatory
10.	Warunki przechowywania / Storage conditions	Obowiązkowo / Obligatory
11.	Stożenie pokrycia zalecanego dziennego zapotrzebowania na dany składnik / Percentage of Guideline Daily Amount (GDA)	Dobrowolnie / Voluntary
12.	Zalecenia zdrowotne / Health indications	Po spełnieniu dodatkowych kryteriów / After fulfilling additional criteria

Źródło: Opracowanie własne według Ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia [12].

Source: Own description based on Food and Nutrition Safety Act [12].

Drugą grupę stanowią oświadczenia żywieniowe (ang. nutrition claim). Według Ustawy z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia przez oświadczenie żywieniowe rozumie się każdą informację, w tym reklamę, która stwierdza lub sugeruje, że środek spożywczy posiada szczególną wartość odżywczą ze względu na: energię, którą dostarcza (w zmniejszonej lub zwiększonej ilości), albo nie dostarcza; wartości odżywcze, które zawiera (w zmniejszonej lub zwiększonej ilości), albo nie zawiera. Oświadczenia żywieniowe są to więc komunikaty umieszczane na opakowaniach, które sugerują lub dają do zrozumienia, że produkt ma szczególne właściwości odżywcze lub dietetyczne. Właściwości te mogą wynikać z obniżonej zawartości danego składnika np. „niska zawartość cukru”, czy „zmniejszona wartość energetyczna” [13].

Oświadczenia zdrowotne stanowią te oświadczenia, na podstawie których stwierdza się, że produkt lub zawarte w nim składniki mogą działać korzystnie na zdrowie, zapobiegać chorobom lub pomagać w ich leczeniu. Podstawą prawną oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 z 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności [2]. Komisja Europejska tworzy i prowadzi wspólnotowy rejestr oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych [5]. Wykaz oświadczeń żywieniowych został już opracowany i stanowi załącznik do ww. rozporządzenia, natomiast wykaz oświadczeń zdrowotnych jest wciąż opracowywany [14]. Wykaz przyjętych oświadczeń żywieniowych stanowi załącznik do Rozporządzenia Komisji (UE) nr 440/2011 z dnia 6 maja 2011 r. w sprawie udzielenia i odmowy udzielenia zezwolenia na niektóre oświadczenia zdrowotne dotyczące żywności i odnoszące się do rozwoju i zdrowia dzieci.

Dodatkowo informacja podana na opakowaniu musi być podana w języku polskim i być wyraźna, czytelna, zrozumiała, widoczna i nieusuwalna. W przypadku produktów zagranicznych na opakowaniu powinno znaleźć się dodatkowe oznakowanie w języku polskim.

ZNAKOWANIE ŻYWNOCI WARTOŚCIĄ ODŻYWCZĄ

Na produktach spożywczych powinna znaleźć się informacja na temat wartości odżywczej produktu. W tym wypadku zastosowanie mają odpowiednie przepisy prawa żywnościowego krajowego – Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 lipca 2007 r. w sprawie znakowania żywności wartością odżywczą oraz Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 stycznia 2010 r. Zgodnie z tymi Rozporządzeniami informacje dotyczące wartości odżywczej w odniesieniu do produktów spożywczych ogólnego przeznaczenia nie są obowiązkowe, a stają się obligatoryjne, gdy producent lub dystrybutor poddaje dany produkt publicznej prezentacji lub reklamie.

Oznakowanie produktu spożywczego wartością odżywczą może występować w dwóch grupach oznaczeń. Pierwszą grupę oznaczeń stanowią wartość energetyczna oraz zawartość białka, węglowodanów i tłuszczu. W drugiej grupie oznaczeń znajdują się wartość energetyczna (energia), zawartość białka, węglowodanów, cukrów, tłuszczu, kwasów tłuszczowych nasyconych, błonnika pokarmowego (błonnika) i sodu. Oznakowanie objęte drugą grupą stosuje się również, jeśli środek spożywczy zawiera oświadczenie żywieniowe dotyczące cukrów, błonnika pokarmowego, kwasów tłuszczowych nasyconych lub sodu.

Znakowanie środka spożywczego wartością odżywczą może określać również zawartość skrobi, alkoholi wielowodorotlenowych (polioli), kwasów tłuszczowych jednonienasyconych,

kwasów tłuszczowych wielonienasyconych, cholesterolu, witamin oraz składników mineralnych, jeżeli ich zawartość w 100 g albo 100 ml środka spożywczego lub w opakowaniu produktu zawierającym wyłącznie jedną porcję wynosi co najmniej 15% zalecanego dziennego spożycia [8]. Wartość energetyczną podaje się w kJ lub kcal przy uwzględnieniu odpowiednich przeliczników (tab. II).

Ustawowo są również określone jednostki miar składników odżywczych podawane na opakowaniach żywności. W gramach podaje się zawartość: białka, tłuszczu, kwasów tłuszczowych, błonnika pokarmowego, węglowodany przyswajalne, skrobia i alkohole wielowodorotlenowe oraz sól. Zawartość cholesterolu podaje się w miligramach, natomiast zawartość witamin i składników mineralnych w jednostkach określonych w załączniku do rozporządzenia oraz w procentach zalecanego dziennego spożycia (wartość procentowa zalecanego dziennego spożycia może być wyrażona w formie graficznej pod warunkiem, że forma ta będzie zrozumiała dla konsumenta) [8].

Wartość energetyczną środka spożywczego oraz zawartość składników odżywczych na opakowaniu podaje się w przeliczeniu na 100 g lub 100 ml w zależności od postaci fizycznej produktu bądź dodatkowo w przeliczeniu na ilość produktu lub jedną porcję (jeśli jest podana na opakowaniu).

W przypadku produktów wymagających obróbki kulinarnej informacja o wartości odżywczej może dotyczyć gotowego produktu, jednak w oznakowaniu powinna być informacja o przygotowaniu tego produktu [8].

Informację żywieniową o wartości odżywczej umieszcza się na produkcie w formie tabeli lub w postaci ciągu wyrazów, gdy rozmiar etykiety jest niewystarczający do umieszczenia na niej tabeli. Jako uzupełnienie można stosować też trzy inne formy: graficzną – dane liczbowe w postaci wykresów, mieszaną – część danych w formie liczbowej, część w formie graficznej, opisową – określenie poziomu poszczególnych składników odżywczych poprzez użycie przymiotników np. mała zawartość [9].

Wartość odżywcza podana na opakowaniu środka spożywczego jest wartością średnią uzyskaną poprzez jedną z trzech metod: analiza składu środka spożywczego dokonanej przez

Tabela II. Przeliczniki wartości energetycznej wybranych składników odżywczych

Table II. Conversion factors for energetic value of selected nutrients

Składnik odżywczy / Nutrient	kJ	kcal
Węglowodany / Carbohydrates	17	4
Białka / Proteins	17	4
Tłuszcze / Fats	37	9
Etanol / Ethanol	29	7
Kwasy organiczne / Organic ACIDS	13	3
Alkohole wielowodorotlenowe Polyhydroxyalcohols	10	2,4

Źródło: Gertig 2008, Znakowanie żywności [3].

Source: Gertig 2008, Food labelling [3].

producenta, obliczenie wykonane z uwzględnieniem składu recepturowego środka spożywczego, wykorzystanie zawartości składników podanych w ogólnie dostępnych tabelach wartości odżywczej środków spożywczych.

Wartość średnia, to wartość, która najlepiej określa ilość składnika odżywczego zawartego w danym środku spożywczym i odzwierciedla ilości w odniesieniu do sezonowej zmienności, wzorców konsumpcji i innych czynników mogących mieć wpływ na zmianę wartości rzeczywistej.

Potwierdzeniem rzetelności i prawdziwości informacji żywieniowej podanej na opakowaniu produktu jest wykonanie dokładnych i precyzyjnych oznaczeń na reprezentatywnych próbkach produktów. Do tego konieczna jest standaryzacja laboratoriów badawczych oraz ujednoczenie metodyki dokonywania oznaczeń [2].

ZNAKOWANIE ŻYWNOŚCI W SYSTEMIE GDA

Współcześni konsumenci są coraz bardziej świadomi swoich wyborów. W podejmowaniu decyzji wykorzystują informacje umieszczane na opakowaniach produktów. Opakowanie może stanowić dla konsumenta główne źródło wiedzy o produkcie i wpływać na podejmowanie przez niego decyzji zakupowych (porównywanie produktów). Chcąc sprostać oczekiwaniom konsumentów Europejska Federacja Producentów Żywności przy współudziale największych firm spożywczych w Europie wprowadziła system znakowania żywności, który ma na celu głównie zapobieganie chorobom cywilizacyjnym wynikającym ze złych nawyków żywieniowych. System ten pełni rolę programu edukacyjnego, tak aby konsument był poinformowany o wartości odżywczej całego produktu i/lub jego porcji i już w miejscu zakupu mógł, bez posiadania zaawansowanej wiedzy na temat żywienia, określić ważność danego produktu w swojej diecie [3]. Z systemem związany jest skrót GDA występujący na produktach – Guideline Daily Amounts oznaczający Wskazane Dienne Spożycie (WDS). Jest to informacja o poziomie spożycia poszczególnych składników odżywczych i energii w ciągu doby, zalecanego dla przeciętnego dorosłego, zdrowego konsumenta [1]. Do podstawowych składników odżywczych zaliczono: białka, węglowodanów ogółem, cukry, tłuszcz ogółem, nasycone kwasy tłuszczowe, błonnik oraz sód (równoważnik soli). Zawartość składników odżywczych oraz energii dla ułatwienia podawana jest w procentach i odnosi się do ustalonych wartości wskazanego dziennego spożycia. Umieszczenie informacji GDA jest dobrowolne i coraz częściej stosowane przez producentów żywności w celu lepszego zobrazowania wartości energetycznej i odżywczej produktów spożywczych. System ten jest wprowadzony we wszystkich krajach Unii Europejskiej, a forma i zakres podawanych informacji są ujednoczone.

System GDA oparty jest na przepisach znakowania wartością odżywczą i stanowi uzupełnienie informacji podanych na produkcie. Wartości GDA poszczególnych składników są ustalone na podstawie międzynarodowych i europejskich norm żywienia oraz zaleceń żywieniowych, opartych na najnowszych badaniach naukowych. Przyjęto, że umieszczane na opakowaniach informacje GDA odnoszą się do energii (w kcal) oraz czterech składników odżywczych (tłuszczów, kwasów tłuszczowych nasyconych, cukrów prostych i sodu lub soli), które mogą mieć największy wpływ na wzrost ryzyka chorób dietozależnych. Producenci mogą również dodatkowo podawać informacje GDA dla węglowodanów, białka i błonnika pokarmowego.

Zalecenia żywieniowe dla osób dorosłych są oparte na ocenie średniego zapotrzebowania zdrowych kobiet i mężczyzn w wieku powyżej 18 lat, o prawidłowej stałej masie ciała. GDA dla energii zaczerpnięto z ocenianego średniego zapotrzebowania populacji dla energii przy przyjęciu niskiej aktywności fizycznej. Wartość energii jest zwykle podawana w kilokaloriach albo kaloriach – oba te sposoby są uważane za równorzędne i często stosowane na etykietach. Dla przeciętnej kobiety GDA dla energii wynosi 2000 kcal a dla przeciętnej mężczyzny – 2500 kcal. Wartości te uznano za punkty odniesienia dla obliczeń GDA dla składników odżywczych (tab. III). Jednak w praktyce podawanie dwóch oddzielnych zaleceń mogłoby być kłopotliwe dla konsumentów, dlatego też wartości GDA dla osób dorosłych oparte są na obliczeniach GDA dla kobiet, aby zapobiec nadmiernemu spożyciu [1].

W przypadku dzieci zalecenia dotyczą zarówno chłopców jak i dziewcząt. Odniesienia do wartości GDA dla dzieci można spotkać raczej w przypadku produktów przeznaczonych dla dzieci. Zapotrzebowanie na energię i poszczególne składniki odżywcze dla konkretnej osoby może być niższe lub niższe w porównaniu do przedstawionych wartości GDA i zależy to od płci, wieku, masy ciała, poziomu aktywności fizycznej i innych czynników. Co więcej, jest mało prawdopodobne, że konkretna osoba spełni codziennie zapotrzebowanie dla każdego składnika odżywczego. Dlatego wartości GDA nie powinny być traktowane jako dokładne zalecenia żywieniowe dla poszczególnych osób. Konsumenty powinni je raczej traktować jako punkt odniesienia dla oceny potencjalnego udziału poszczególnych produktów w spełnianiu zapotrzebowania dobowego na składniki odżywcze.

Tabela III. Przykłady wartości Wskazanego Dziennego Spożycia (WDS) dla osób dorosłych
Table III. Exemplary values of Guideline Daily Amounts (GDA) for adults

Składnik odżywczy / Nutrients	WDS dla osób dorosłych / GDA for adults	
	Dla kobiet Values for females	Dla mężczyzn Values for males
Wartość energetyczna / Energetic value	2000 kcal	2500 kcal
Białko / Proteins	50 g	60 g
Węglowodany / Carbohydrates	270 g	340 g
Tłuszcz / Fat	nie więcej niż 70 g	nie więcej niż 80 g
Kwasy tłuszczowe nasycone Saturated fatty acids	nie więcej niż 20 g	nie więcej niż 30 g
Błonnik / Fiber	25 g	25 g
Sód (sól) / Sodium (salt)	nie więcej niż 2,4 g (6 g)	nie więcej niż 2,4 g (6 g)
Cukry / Sugars	nie więcej niż 90 g	nie więcej niż 110 g
– w tym cukry dodane – of which added sugars	nie więcej niż 50 g	nie więcej niż 62,5 g

Źródło: Czarniecka-Skubina E., Janicki A. 2009, Znakowanie produktów [1].

Source: Czarniecka-Skubina E., Janicki A. 2009, Labelling food products [1].

W Polsce promowaniem GDA zajmują się Polska Federacja Producentów Żywności, Federacja Konsumentów i Polska Organizacja Handlu i Dystrybucji wraz z Głównym Inspektorem Sanitarnym. W 2008 r. rozpoczęto realizację ogólnopolskiego programu edukacyjnego „Wybieraj z GDA”. Celem programu było zwrócenie uwagi konsumentów na nowe, użyteczne pod względem żywieniowym informacje umieszczone na opakowaniach produktów żywnościowych oraz umożliwienie wykorzystania ich w komponowaniu codziennej diety [3].

Program „Wybieraj z GDA” można uznać za szczególnie ważny z punktu widzenia realizacji strategii zapobiegania nadwadze i otyłości oraz edukacji żywieniowej konsumentów. Program wychodzi naprzeciw zaleceniom strategii Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w zakresie diety, aktywności fizycznej i zdrowia oraz realizuje zalecenia Komisji Europejskiej.

ZNAKOWANIE KOMPASEM ŻYWIENIOWYM I TRAFIC LIGHTS

Kolejnym systemem związanym ze znakowaniem żywności wartością odżywczą jest system opracowany przez ekspertów Nestle pod nazwą „Kompas żywieniowy”. Jest to przedstawienie składu produktu oraz ważnych informacji żywieniowych w postaci grafu umieszczonego z tyłu opakowania.

Wartości odżywcze są przeliczane na 100 g lub 100 ml oraz 1 porcję produktu. Oprócz tabeli kompas zawiera również trzy pola: warto zapamiętać, warto porozmawiać i warto wiedzieć. Pole „Warto wiedzieć” zawiera informacje żywieniowe dotyczące danego produktu Nestlé. Mogą to być wiadomości na temat składników odżywczych zawartych w produkcie, jak również jego wpływu na zdrowie. W polu „Warto zapamiętać” można znaleźć informacje i porady na temat żywienia i zdrowego stylu życia oraz sposobu układania zbilansowanej diety z wykorzystaniem danego produktu Nestlé. Natomiast pole „Warto porozmawiać” zawiera dane kontaktowe do Serwisu Konsumenta Nestlé.

W niektórych krajach Unii Europejskiej stosowane są też inne programy ułatwiające uzyskanie wiedzy o produkcie. Jest to np. znakowanie tzw. światłami ulicznymi (ang. Traffic Lights) [1]. Założeniem programu jest etykieta oparta o kolorystykę ulicznej sygnalizacji świetlnej, którą umieszcza się na przedniej stronie opakowania. Na etykiecie przy użyciu kolorów wskazany jest poziom zawartości tłuszczów, tłuszczów nasyconych, cukru i soli w produkcie. Kolor zielony wskazuje na niski (low) poziom składnika, kolor żółty (bursztynowy) – na średni (medium) poziom składnika, natomiast kolor czerwony – na wysoki (high) poziom danego składnika. Podobny system znakowania połączony z systemem GDA miał obowiązywać w krajach Unii Europejskiej i dotyczyć zawartości cukru, soli i tłuszczów. Jednak Parlament Europejski odrzucił ten projekt, uznając go za zbyt uproszczony.

NOWE REGULACJE DOTYCZĄCE ZNAKOWANIA ŻYWNÓŚCI

Przyczyną wprowadzenia nowego rozporządzenia była konieczność aktualizacji i ujednolicenia w zakresie znakowania produktów żywnościowych. Regulacja ta zastąpi kilka dotychczas obowiązujących aktów prawnych, które są wymienione w tytule rozporządzenia. Nowe rozporządzenie wprowadza obowiązek znakowania wartością odżywczą (wyjątkiem są produkty nieprzetworzone), nakłada obowiązek podniesienia jakości informacji na wyż-

szy poziom poprzez zwiększenie czytelności etykiet, zamieszczania dokładnych informacji o alergenach (nowością jest umieszczanie informacji o alergenach na opakowaniach, których największa powierzchnia jest mniejsza niż 10 cm²), podawanie kraju pochodzenia mięsa wieprzowego, baraniego, koziego i drobiu. Dotychczas obowiązkowo znakowano pochodzenie mięsa wołowego i jego przetworów, ryb, oliwy, miodu, owoców i warzyw. W rozporządzeniu pojawiają się dodatkowe wymagania w zakresie stosowania odpowiedniej czcionki i jej wielkości (nie mniejszej niż 1,2 mm, w przypadku, gdy powierzchnia opakowania jest mniejsza od 80 cm² wysokość znaków może wynosić 0,9 mm) w celu ułatwienia konsumentowi odszukania właściwej informacji, a także stosowania takich technik, które uniemożliwią usunięcie tych informacji. Rozporządzenie weszło w życie 13 grudnia 2011 roku. Przedsiębiorstwa mają trzy lata na dostosowanie się do nowych przepisów, czyli do 13 grudnia 2014 roku za wyjątkiem artykułu 9, który dotyczy znakowania wartością odżywczą. Będzie on obowiązywać od 13 grudnia 2016 roku [11].

PODSUMOWANIE

Dotychczasowy system znakowania i etykietowania żywności jest niejednolity i zostawia dużą dowolność producentom co do stopnia uszczegółowienia informacji o produkcie, które są zamieszczane bezpośrednio na produkcie lub etykiecie. Obok systemu znakowania wynikającego z rozporządzeń i dyrektyw Unii Europejskiej istnieją systemy dobrowolnego znakowania żywności. Ponadto jak wynika z badań konsumenci nie potrafią interpretować informacji zamieszczanych na etykietach i opakowaniach. Konsumenci zwracają uwagę przede wszystkim na termin przydatności do spożycia, następnie na cenę, skład produktu, warunki przechowywania. Niewielkie zainteresowanie konsumentów niektórymi informacjami żywieniowymi stwierdza się również w innych krajach UE [6]. Z własnych niepublikowanych badań wynika, że konsumenci nie potrafią wyjaśnić, co oznacza symbol „e” umieszczany na towarach paczkowanych, czy symbol „3” umieszczony na butelkach miarowych. Dlatego Unia Europejska i Parlament Europejski wprowadził nową regulację Rozporządzenie nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności [11].

Przedstawione w artykule obligatoryjne i dodatkowe zasady znakowania żywności prezentują dotychczasowy stan prawny w tym zakresie, jak również ukazują kierunki zmian, których celem jest tak ujednoczenie systemu znakowania we Wspólnocie Europejskiej, jak również przeciwdziałanie wprowadzaniu w błąd konsumenta przez niewłaściwe znakowanie produktów żywnościowych oraz służą zapewnieniu bezpieczeństwa żywności i żywienia.

PIŚMIENNICTWO

1. Czarniecka-Skubina E., Janicki A.: Znakowanie produktów żywnościowych. Dobrowolne znakowanie wartością odżywczą. *Przem. Spoż.* 2009, 63, 2, 42. – 2. Gantner A.: Wybieraj GDA: ruszył ogólnopolski program znakowania wartością odżywczą. *Przem. Ferment. Owoc. Warzyw.* 2009, 2, 27. – 3. Gertig H.: Znakowanie żywności. W: *Kompendium wiedzy o żywności, żywieniu i zdrowiu*. Pod red. J. Gawęckiego i T. Mossor-Pietraszewskiej, Warszawa: Wydaw. Nauk. PWN, 2008 r., 164-174. – 4. Dolińska R., Żmudzka M., Wawer K., Bugajewska A.: Wartość odżywcza żywności: sposoby jej ustalania. *Przem. Spoż.* 2009, 63, 8, 40. – 5. Kunachowicz H., Gawęcki J., Zielke M.: Tabele składu i wartości odżywczych oraz

informacja żywieniowa na opakowaniu. W: Żywnienie człowieka. Podstawy nauki o żywieniu. Pod red. J. Gawęckiego i L. Hryniewieckiego, Warszawa: Wydaw. Nauk. PWN, 2008 r, 358-373. – 6. Ozimek I.: Ochrona konsumenta na rynku żywności. Warszawa: Wydaw. SGGW, 2008. – 7. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 z 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności (z późn. zm.) (DzU UE L 404/9 z 30.12.2006). – 8. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 lipca 2007 r. w sprawie znakowania żywności wartością odżywczą (Dz. U. Nr 137 z 2007 r., poz. 967). – 9. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 stycznia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie znakowania żywności wartością odżywczą. (Dz. U. Nr 9 z 2010 r., poz. 63). – 10. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 440/2011 z dnia 6 maja 2011 r. w sprawie udzielenia i odmowy udzielenia zezwolenia na niektóre oświadczenia zdrowotne dotyczące żywności i odnoszące się do rozwoju i zdrowia dzieci. (Dz. Urz. WE L 119/4 z 7.05.2011 r.).

11. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/ EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) 608/2004. (Dz.Urz. UE L 304/18 z dnia 22.11.2011). – 12. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia. (Dz.U. z 2006 r. Nr 171, poz. 1225). – 13. Wrześniewska-Wal I.: Oświadczenia żywieniowe i zdrowotne. Przem. Spoż. 2008, 62, 4, 48. – 14. Wrześniewska-Wal I.: Wspólnotowy rejestr oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych. Przem. Spoż. 2009, 63, 4, 40.

M. Śmiechowska

LABELLING FOOD PRODUCTS

Summary

The aim of this work was presentation of labelling and tagging rules for food products. The obligatory and voluntary rules of food labelling presented in the paper signify the hitherto legal status of this area, as well as demonstrate the direction of changes aimed at the unification of the labelling system in the European Union and also at the prevention of misleading the consumer by improper tagging of food products.

The changes in the food labelling system have been caused by the introduction of new regulations intended to protect the consumer's interests against unfair market practice. A particular attention was paid in this work to nutritional and health information, as well as labelling of the nutritional value.

Introduction by the EU Council and the European Parliament of a new legal directive in the form of Regulation (EU) No 1169/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on the provision of food information to consumers imposes on the producers the responsibility to label products according to strictly defined rules.

Adres: dr hab. Maria Śmiechowska

Zakład Chemii, Ekologii i Towaroznawstwa Żywności GUMed

81-211 Gdańsk, ul. Dębinki 7

e-mail: smiemari@gumed.edu.pl